

Besluit van de gemeenteraad van de gemeente Echt-Susteren houdende regels omtrent Armoedebeleid gemeente Echt – Susteren 2020-2025

1.1 Inleiding

Wat is er in de gemeente georganiseerd voor mensen die niet goed rondkomen?

Hoe helpen we mensen de eindjes aan elkaar te knopen? Gebeurt dat snel, toegankelijk en voor iedereen begrijpelijk? Als gemeente hebben we een taak in het ondersteunen van kwetsbare inwoners. Voorkomen dat mensen problematische schulden krijgen is daarvan een onderdeel. Maar hoe doe je dat? Samenwerking met andere beleidsdomeinen en verschillende partners binnen onze gemeente is daarbij essentieel, bijvoorbeeld met woningcorporaties, maatschappelijk werk en het welzijnswerk.

Voor veel burgers is de samenleving ingewikkeld. De taal in brieven van de overheid en andere instanties is niet eenvoudig en het stelsel van tegemoetkomingen en (belasting) regelingen is complex. Dit leidt tot betalingsachterstanden en schulden. Schulden veroorzaken stress, onzekerheid en belemmeren adequaat denken en handelen.

Nederland behoort tot de rijkste landen van Europa. Desalniettemin ervaart een deel van de mensen in ons land armoede. Onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en het Centraal bureau voor de Statistiek wijst uit dat vooral eenoudergezinnen, mensen met een niet-westerse achtergrond, mensen met een uitkering, zelfstandigen en alleenstaanden onder de 65 jaar kwetsbare doelgroepen zijn om in armoede te geraken.

De armoede karakteriseert zich onder andere door (zeer) beperkte financiële middelen, sociale uitsluiting en gezondheidsproblematiek.

1.2 Aanleiding

De politieke partijen in Echt-Susteren hebben hun afspraken en ambities voor de bestuursperiode 2018-2022 vastgelegd in het Hoofdlijnen akkoord.

Hierin is verwoord dat de coalitiepartijen de komende jaren de gemeente en de burgers dichter bijeen willen brengen. Voor kwetsbare inwoners is het belangrijk dat er een goed vangnet is. Om dit te bereiken dient het armoedebeleid te worden doorontwikkeld. Het tegengaan van armoede krijgt in deze coalitieperiode daarom extra aandacht.

In het Hoofdlijnenakkoord staat verder aangegeven dat het wenselijk is dat er bij het armoedebeleid een meer gestructureerde en integrale benadering wordt uitgewerkt waarbij preventie voorop staat. Vroeg signalering moet daarom meer op de kaart komen bij alle betrokken organisaties. Ook dient het beleid rondom specifieke doelgroepen waar noodzakelijk aangepast te worden. Tevens is er bijzondere aandacht wenselijk voor de preventie van schulden en de communicatie met de doelgroep.

Om de Raad maximaal te betrekken bij de doorontwikkeling en voorbereiding van dit nieuwe armoedebeleid is er een werkgroep Armoede ingericht. Deze raads werkgroep is nauw betrokken in het voortraject om te komen tot deze beleidsnotitie. Er hebben meerdere bijeenkomsten van de raads werkgroep plaatsgevonden en er zijn diverse werkbezoeken gedaan. De raads werkgroep heeft deelgenomen aan alle gesprekstafels armoede. Tijdens de raadsconferentie Armoede op 18 juni heeft de raads werkgroep een presentatie verzorgd over het traject dat de raads werkgroep tot dan toe had doorlopen.

De huidige beleidsnotitie De Cirkel Doorbroken, Koers Minimabeleid 2013-2017 is in 2018 door de Raad verlengd tot 2020. Hierdoor kan de koppeling gelegd worden tussen armoedebeleid en minimabeleid. De notitie De Cirkel Doorbroken is in 2012 in samenwerking met de gemeente Roerdalen tot stand gekomen. Deze gemeente heeft inmiddels een eigen traject doorlopen om te komen tot nieuw minimabeleid. De gemeente Maasgouw is met een gelijksoortig traject bezig om te komen tot armoedebeleid. De gemeenten afzonderlijk hebben de uitgangspunten zoveel als mogelijk op elkaar afgestemd zodat de burgers en de uitvoerende partijen hier geen hinder van ervaren.

Deze notitie richt zich op armoedebeleid en daarmee automatisch op een bredere doelgroep dan binnen het huidige minimabeleid.

Het nieuwe minimabeleid dat onderdeel uitmaakt van dit armoedebeleid richt zich op de gemeentelijke regelingen die specifiek gericht zijn op de positie van mensen met een inkomen van 120% of lager van de bijstandsnorm.

1.3 Totstandkoming nieuw beleid

Om een passend nieuw beleid te kunnen opstellen is het vigerende minimabeleid geëvalueerd. Hierbij is er gekeken naar de ontwikkeling van de cijfers en tevens de doeltreffendheid van de instrumenten die er middels dit beleid zijn ingezet. Tijdens de raadsconferentie Armoede d.d. 18 juni jl. is t.a.v. deze evaluatie een presentatie gegeven.

Tevens is er een brede verkenning gedaan op het thema armoede doordat er vier gesprekstafels en een raadsconferentie zijn georganiseerd rondom het thema armoede. Hiervoor zijn diverse organisaties/initiatieven uitgenodigd om, deels op locatie, presentaties te geven zoals Stichting Lezen en Schrijven, Stichting Leergeld, Menswel en De Financiële Werkplaats. Op deze wijze kregen de aanwezigen ook meer context t.a.v. het thema van iedere gesprekstafel.

Het doel van deze gesprekstafels was uitwisseling van de lokale ervaringen en knelpunten rondom het thema armoede. De input die is opgehaald tijdens de gesprekstafels en raadsconferentie is benut bij het opstellen van deze beleidsnotitie.

Voor deze gesprekstafels zijn verschillende gesprekspartners uitgenodigd die bekend zijn met of werken rondom het thema armoede.

Mensen en organisaties die hebben deelgenomen aan de gesprekstafels zijn:

Ervaringsdeskundigen

Vertegenwoordigers van lokale initiatieven rondom armoede zoals Wish, Gift & Smile en stichting Alouette, Parochiecomite Koningsbosch, Parochiecluster Susteren, Nieuwstadt, Mariaveld, Dieteren en Roosteren

Participatieplatform

Raadswerkgroep Armoede

Huisartsen, Praktijkondersteuners, Fysiotherapeuten, wijkverpleegkundigen

Onderwijs

Organisaties zoals CJG, Menswel, AMW, Plangroep, GGD, Zuyderland

Sociale Wijkteams/MER-Sociaal Domein

Hierbij zijn de volgende vier thema's verdiept.

- a. Preventie en vroeg signalering
- b. Kinderen en armoede
- c. Laaggeletterdheid
- d. Vergroot bereik doelgroep

Wat duidelijk naar voren kwam in de vier gesprekstafels is dat het aanbod aan ondersteuning voor mensen met financiële problemen in de gemeente vanuit de lokale initiatieven en lokale organisaties al vrij breed en divers is. Echter bleek tijdens de gesprekstafels dat niet alle betrokken partijen van elkaars bestaan op de hoogte zijn. Hier ligt een sterk verbeterpunt. Onze inwoners zijn er bij gebaat dat de aanwezige organisaties en initiatieven elkaars aanbod kennen zodat er vervolgens op adequate en integrale wijze kan worden samengewerkt met de juiste organisaties. Pas dan is de ondersteuning naar de individuele inwoner optimaal.

Een halfjaarlijks overleg onder regie van de gemeente met al deze organisaties zou hiervoor een oplossing kunnen bieden. In dit overleg, dat onder regie van de gemeente staat, staan kennismaking en uitwisseling van ervaringen c.q. knelpunten centraal.

Wat ook duidelijk werd in de gesprekstafels is dat de gemeentelijke communicatie over het minimabeleid en over het aanbod qua voorzieningen beter afgestemd moet worden op de personen die het aangaat. Vaak voelen mensen zich niet persoonlijke aangesproken als ze bepaalde communicatie uitingen (over bijv. Minimaregelingen) lezen terwijl ze er wel voor in aanmerking komen.

Door de communicatie meer af te stemmen op de doelgroep (bijvoorbeeld specifiek AOW'ers of zelfstandigen) kan er een grotere groep mensen bereikt worden. Ook de beschikbare communicatie instrumenten moeten beter benut worden. Denk hierbij aan meer communicatie via social media en apps. Ook is het waardevol en efficiënt om v.w.b. voorlichtingsactiviteiten over minimaregelingen vaker de aansluiting te zoeken bij bijeenkomsten van bijvoorbeeld ouderenverenigingen of andere gremia.

Wat ook werd benadrukt is de enorme drempel die mensen met financiële problemen ervaren om zich tot de gemeente te wenden. Dit terwijl er vanuit het gemeentelijk minimabeleid diverse

inkomensregelingen zijn waar deze mensen wellicht aanspraak op kunnen maken. Goede folders en websites beschikbaar hebben zijn hiervoor niet toereikend. Mensen zouden binnen de gemeente op informele locaties vrijblijvend hun verhaal moeten kunnen vertellen zonder dat hier meteen allerlei verplichtingen bij komen kijken. Op deze wijze houden ze zelf de regie en kunnen ze ondersteuning krijgen wanneer ze dat zelf wensen.

Het is zaak dat dit georganiseerd gaat worden in samenwerking met de bestaande partners zoals bijv. Menswel en AMW. De inzet van ervaringsdeskundigen daarbij maakt het nog krachtiger. Als een inwoner met financiële problemen een gesprek heeft met een ervaringsdeskundige is er immers sprake van een gelijkwaardige gesprekspartner.

Ervaringsdeskundigen kunnen een positieve bijdrage leveren aan het hervinden van vertrouwen in de eigen kracht en mogelijkheden, dat te benutten en verder te ontwikkelen. Vanuit hun eigen ervaring en ervaringskennis, stellen zij de cliënt als mens werkelijk centraal.

Mensen in armoede en met schulden voelen zich vaak overweldigd door de situatie waarin zij verkeren, hebben geen hoop om eruit te komen en zijn vooral bezig zijn met overleven.

2. Armoede in Echt-Susteren

Om een duidelijk beeld te krijgen van de stand van zaken met betrekking tot armoede en om passende conclusies te trekken, is het noodzakelijk om de cijfers goed op een rijtje te hebben. In dit hoofdstuk worden de armoedecijfers van de gemeente nader beschouwd en tevens vergeleken met het landelijke gemiddelde. Hoe staan we ervoor en wat betekenen deze cijfers? Is er een bepaalde tendens waar te nemen?

Het CBS constateerde in haar rapport Armoede en Sociale Uitsluiting in 2018 dat er in 2016 een totaal van 590 duizend van de ruim 7,2 miljoen huishoudens moest rondkomen van een laag inkomen; 8,2% van de Nederlandse bevolking. Laag is maandelijks netto € 1.030 voor een alleenstaande en € 1.472 voor een paar met kinderen (excl. vakantietoelage, zorgtoelage etc.).

Na nadere beschouwing van de cijfers in de gemeente Echt-Susteren, kan gesteld worden dat cijfers in de periode 2010 – 2019 redelijk constant zijn gebleven, al dan niet verbeterd zijn. Zo zien we dat in bijv. 2014 7.2 procent van het aantal huishoudens in Echt-Susteren een laag inkomen had. Dit percentage (7,2%) lag op dat moment zo'n 2.8 % lager dan het landelijke cijfer (zie blz 8).

Ter vergelijking (regionale cijfers laag inkomen 2014):

Roermond 12,5 %
Maasgouw 6,3%
Roerdalen 6,9%
Si-Geleen 11,7%
Echt Susteren 7,2%
Landelijk 10%

Het percentage huishoudens met een bijstandsuitkering was in 2019 3.1%, ofwel 2,1% lager dan het landelijke cijfer. Hoewel bij deze groep huishoudens een duidelijke daling waar te nemen is, geven de cijfers van de bijstandsgerechtigde huishoudens iets meer fluctuering weer.

Ter vergelijking (regionale cijfers 2019):

Roermond 6,7 %
Maasgouw 2,6 %
Roerdalen 3 %
Si-Geleen 6 %
Echt Susteren 3,2 %
Landelijk 5,3%

Ondanks de redelijk positieve ontwikkelingen betreffende de cijfers van huishoudens met een laag inkomen, geven de cijfers een stijging van het percentage kinderarmoede in de gemeente weer tussen 2009 en 2015 van 2,9 naar zo'n 3.7 procent. Een soortgelijke stijging is eveneens te zien in de landelijke peilingen van 5,0 naar zo'n 6.6 procent. De stijging van armoede onder kinderen in deze periode is onder meer te verklaren door externe factoren zoals bijv. de grote instroom van statushouders. Wat vertellen deze cijfers ons en hoe gaan wij in onze gemeente zorgen dat kinderen niet in armoede hoeven op te groeien?

Ter vergelijking (cijfers 2015, laatst beschikbaar ten tijde van opstellen deze notitie):

Roermond 8,72 %
Maasgouw 3,07 %
Roerdalen 4 %

Si-Geleen 6,97 %
Echt Susteren 3,65 %
Landelijk 6,58%

Al met al kan gesteld worden dat vooral de cijfers van kinderen in armoede aandacht behoeven van de gemeente en gelieerde welzijnspartners. Verder is het van belang is goed in kaart te laten brengen over welke kinderen het gaat. Ligt er ook een verband tussen het aantal kinderen in armoede en laaggeletterde ouders? Of betreft deze groep veelal kinderen van statushouders?

Op dit moment hebben we geen inzicht in mogelijke verbanden. Door het laten uitvoeren van een benchmark Armoede en Schulden kan er een beter en uitvoeriger beeld van o.a. deze groep geschetst worden.

Hierna volgen enkele cijfers van de website [www. waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl) waar het bovenstaande op gebaseerd is.

Kinderen in armoede

Jaar	Echt-Susteren	Nederland
2009	2,93	4,97
2010	2,98	5,22
2011	3,36	5,53
2012	3,97	5,66
2013	3,51	6,15
2014	3,38	6,47
2015	3,65	6,58

Eenheid: % kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Actualisatie cijfers in sept 2019 (momenteel nog niet bekend)

Bron: waarstaatjegemeente.nl

Huishoudens met laag inkomen

Jaar	Echt-Susteren	Nederland
2009	8,8	10
2010	8	10
2011	8	10
2012	7,9	10
2013	7,3	10
2014	7,2	10

Eenheid: % huishoudens in de gemeente/Nederland dat behoort tot de laagste 10%.

Bron CBS - Regionaal Inkomens Onderzoek (RIO)

Huishoudens met bijstandsuitkeringen

Jaar	Echt-Susteren	Nederland
2011	3	4,7
2012	3	4,8
2013	3	4,9
2014	3,2	5,3
2015	3	5,5
2016	3,2	5,6
2017	3,2	5,7
2018	3,3	5,5
2019	3,2	5,3

Eenheid: % t.o.v. totaal huishoudens in gemeente/Nederland. Bron: CBS – P-wet

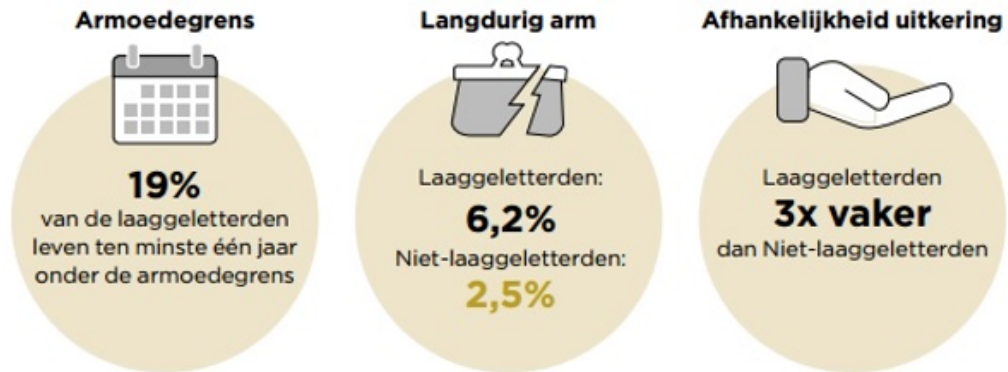
2.2. Ontwikkelingen

Armoede en laaggeletterdheid

Armoede en laaggeletterdheid zijn thema's die nauw zijn verbonden met elkaar. In Nederland zijn 1,3 miljoen mensen laaggeletterd. In Echt-Susteren is naar schatting tussen de 5 en de 8% van de mensen (leeftijd 16-65) laaggeletterd.

Deze mensen hebben te veel moeite met lezen en schrijven om voldoende te kunnen functioneren in het dagelijks leven. Een kwetsbare groep, die ook in Nederland relatief vaak in armoede leeft. 6,2 procent van de laaggeletterden in Nederland is langdurig arm, tegenover 2,5 procent van de niet-laaggeletterden.

Laaggeletterden zijn niet in staat hun financiële zaken goed op een rijtje te hebben en te houden. Simpelweg omdat ze niet begrijpen wat er in financiële stukken of in brieven van de bank of woningcorporatie staat. Als je een energierekening niet begrijpt, kun je ook niet weten of je teveel betaalt, laat staan dat je aanmaningen kunt lezen of weet op welke toeslagen je recht hebt. 37 procent van de laaggeletterden in Nederland behoort tot de laagste inkomensgroep en laaggeletterden zijn drie keer vaker afhankelijk van een uitkering.

Mensen met een lager taalniveau hebben minder goede kansen op sociaaleconomisch succes. Naast lezen en schrijven heeft een laaggeletterde namelijk moeite met onder meer digitale, financiële en juridische vaardigheden. Omdat deze groep belangrijke competenties mist om goed te functioneren in de huidige en toekomstige maatschappij, draagt werken aan laaggeletterdheid op korte én lange termijn bij aan de bestrijding van armoede.

Om dit te bereiken is bewustwording en erkenning essentieel.

Wanneer men weet dat in de totale groep laaggeletterden meer mensen van autochtone (64 procent) dan van allochtone (36 procent) afkomst zijn, dan is het begrijpelijk dat er rondom deze problematiek veel schaamte is. Het is de taak van de gemeente om deze kwetsbare groep te durven zoeken en te durven vinden. Pas dan kan men gericht aan de slag met diverse activiteiten om de laaggeletterdheid en dus de armoede aan te pakken en de vicieuze cirkel waarin deze mensen verkeren, te doorbreken.

Armoede en gezondheid.

Armoede en een slechte gezondheid gaan vaak samen en ze versterken elkaar.

Mensen met ernstige gezondheidsproblemen hebben minder kans op een baan met een ruim inkomen. Een laag inkomen biedt minder mogelijkheden om in de eigen gezondheid te investeren: denk aan gezond eten, sportdeelname, medische hulp

Leven in armoede is stressvol en vergroot de kans op psychische gezondheidsproblemen.

De dagelijkse stress van armoede belet mensen om iets te doen aan hun gezondheid. Ze hebben er in hun hoofd geen ruimte voor. Door het van dag tot dag overleven, gaan mensen lijden aan chronische stress. Ze krijgen een tunnelvisie en gaan slechtere- louter op de korte termijn gerichte- beslissingen nemen.

Chronische stress door schaarste maakt mensen impulsiever. Ze verliezen het overzicht, kunnen problemen niet goed analyseren en verliezen het geloof in eigen kunnen. Het is een belangrijk inzicht voor het beleid en aanpak door de gemeenten.

De gemeente kan het leven van mensen verbeteren met een samenhangende aanpak. Om gezondheidswinst te bereiken of gezondheidsverschillen tegen te gaan is een inzet op armoede onontbeerlijk.

Extra geld voor kinderarmoede

In een inclusieve samenleving krijgt iedereen de kans om mee te doen. Vooral kinderen mogen niet de dupe worden van een beperkt inkomen in een gezin. Dit betekent dat zelfs als er thuis niet voldoende financiële middelen zijn om te kunnen sporten, naar muzieklles te gaan of de verjaardag te vieren en mogelijkheden moeten zijn die kinderen hier alsnog toe in staat stellen. Het rijk heeft extra aandacht voor de bestrijding van kinderarmoede en heeft daarom vanaf 2017 100 miljoen extra uitgetrokken voor dit thema.

3. Lokaal aanbod

Binnen de gemeente Echt-Susteren bieden momenteel verschillende organisaties ondersteuning aan mensen in armoede.

We zien verder dat er steeds meer particuliere armoedebestrijdingsinitiatieven binnen de gemeente zijn. Het aantal mensen landelijk dat aanklopt bij particuliere armoedebestrijdingsinitiatieven in hun

gemeente is tussen 2013 en 2017 met 18% gestegen. Een deel van de mensen met een laag inkomen zoekt hulp op gemeentelijk niveau. Een ander deel zoekt hulp bij deze particuliere armoedebestrijders. En de hulpvraag bij die laatste groep stijgt, zo blijkt uit onderzoek. Naast de stijging van de totale hulpvraag constateerden onderzoekers nog iets anders opvallends. De toename deed zich vooral voor bij organisaties die zich bezighouden met sociale thema's, zoals het aanbieden van vakantietrips voor minder bedeelden of het organiseren van maaltijden in de wijk voor mensen die eenzaam zijn. Opvallend is verder dat 46 procent van de hulpvragers een jaar of langer als klant aan een particuliere hulpinstantie blijft verbonden. De gemeenten zien deze organisaties daarnaast steeds vaker als partner, vooral bij de uitvoering. Het particuliere initiatief om armoede op lokaal niveau te bestrijden vervult daarmee een steeds belangrijkere rol in de Nederlandse samenleving.

Hieronder volgt een opsomming van verschillende partijen en hun aanbod binnen onze gemeente. Deze opsomming is niet compleet. Het is dan ook wenselijk om de gemeentelijke sociale kaart uit te werken en uit te breiden met organisaties en initiatieven die zich bezig houden met mensen in armoede.

Lokale initiatieven	Aanbod
Wish, Gift & Smile	Initiatief waarbij mensen via een facebooksite gratis kunnen wensen en gratis kunnen geven met als beloning een Smile. Ondersteuning voor mensen in een nare financiële situatie, veelal juist boven de Voedselbankgrens en/of door ziekte/werkloosheid of andere oorzaken (tijdelijk) in een financiële put verkerend.
Stichting Alouette	Initiatief in Susteren ter ondersteuning van mensen met financiële problemen. O.a. verstrekking van maaltijden en andere benodigdheden.
Parochieclusters	Ondersteuning van mensen in nood op allerlei wijze
Stichting Ponykamp4 kids	Ponykamp voor kinderen in armoede
Stichting Ormus	Inzameling van goederen en organisatie van boeken – en rommelmarkten t.b.v. hulpverlening.

Organisaties	Aanbod
Menswel	Maatschappelijk werk op gebied van welzijn, sport en bewegen. Aanbod is o.a. <ul style="list-style-type: none"> - Klapperproject - Project Samenspraak en taalcoaches - begeleiding uitkeringsgerechtigden naar vrijwilligerswerk - onafhankelijke cliënt ondersteuning - spreekuur oudkomers - Woonbegeleiding vergunninghouders - faciliteren lokaal uitgiftepunt voedselbank
Algemeen Maatschappelijk werk	Maatschappelijk werk, budgetbegeleiding, individuele hulp bij financiële problemen, Informatie en advies, cliënt ondersteuning, aanbod van diverse cursussen waaronder cursus omgaan met minder geld en grip op geld
Plangroep	Het bieden van schuldhulpverlening in opdracht van de gemeente.
Voedselbank Midden-Limburg	Het verzamelen van overschotten en het als noodhulp verdelen hiervan onder personen die hiervoor het meest in aanmerking komen. Organiseren lokaal uitgiftepunt voedselpakketten in Echt i.s.m. Menswel.

Stichting Leergeld Westelijke Mijnstreek	Bieden van hulp aan kinderen voor ondersteuning van activiteiten op de volgende gebieden: <ul style="list-style-type: none"> • onderwijs: bijvoorbeeld ouderbijdrage, schoolreizen/werkweken/excursies etc.; • sport: bijvoorbeeld het lidmaatschap van een sportvereniging, sportkleding; • cultuur: bijvoorbeeld muziekles, dansles; • welzijn: bijvoorbeeld scouting • kindervakantiewerk en andere activiteiten die eraan bijdragen dat kinderen zich, samen met anderen, kunnen ontplooiën
Sociaal wijkteam	Het beantwoorden van vragen over gezondheid, wonen, werk, dagbesteding, voorziening en dagelijkse zaken en eventuele doorverwijzing naar juiste organisatie, maatschappelijke of welzijnspartner.
GGD	Meerdere taken waaronder taken op het gebied van JGZ. GGD heeft een belangrijk signalerende rol als het gaat om het thema armoede.
De Domijnen, Leeswinkel Echt	Het bieden van een divers en toegankelijk cultuur kwaliteitsaanbod. Aanbod Basiseducatie computercursussen: 'Klik & Tik', 'Digisterker' en 'Digitaal Solliciteren'.
Servicecentrum MER-Sociaal Domein en team participatie	Het uitvoeren van diverse taken betreffende doelgroepenvervoer en leerlingen vervoer; participatiewet, sociale wijkteams en zorg en maatschappelijke ondersteuning (WMO) Team participatie: Re-integratie en inkomensondersteuning (uitvoering van regelingen ihkv minimabeleid)
Kledingbank Limburg	Inzameling en verstrekking kledingpakketten. Organiseren van Kinderkleding dagen

4. Armoedebeleid

Armoede kent meerdere definities. In de enge zin gaat het om een tekort aan financiële middelen. In de brede zin van het woord gaat het ook om sociale uitsluiting. Denk aan mensen die geen geld hebben voor activiteiten, geen opleiding hebben, vaak in een minder goed geïsoleerd huis wonen en vaker gezondheidsproblemen hebben. Deze mensen kunnen zich vaak moeizaam zelf redden. Armoede is een subjectief begrip. Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) spreekt daarom niet van 'arme huishoudens', maar van 'huishoudens met een laag inkomen en risico op armoede'. Momenteel ligt de lage-inkomensgrens voor eenpersoonshuishoudens op 1.040 euro per maand. Voor een echtpaar met twee kinderen ligt dat op 1.960 euro.

Tot op heden kennen we in de gemeente Echt-Susteren alleen minimabeleid. Onder minimabeleid vallen alle gemeentelijke regelingen die specifiek gericht zijn op de financiële positie van mensen met een inkomen inkomen van 120% of lager van de bijstandsnorm. Armoedebeleid richt zich op een bredere doelgroep en beoogt een groter effect. Daarom willen we m.i.v. 2020 gaan inzetten op armoedebeleid conform de ambities zoals verwoord in de Hoofdlijnennotitie.

Dit doen we op basis van de volgende definitie, missie en visie.

Definitie armoede:

Mensen zijn arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en de voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden. Dit is de definitie van armoede die het SCP hanteert.

Missie armoedebeleid

“Niemand in Echt-Susteren leeft of groeit op in armoede”

Visie armoedebeleid

Dit gaan we bereiken door in te zetten op de volgende speerpunten:

1. Preventie en vroeg signalering van armoede en schulden
2. Uitbreiding ondersteuning van mensen met een laag inkomen
3. Verbetering toegankelijkheid van voorzieningen en regelingen
4. Bestrijding kinderarmoede

Hieronder volgt een opsomming van acties die ingezet worden n.a.v. deze speerpunten

1. Preventie en vroeg signalering

Steeds meer partijen staan gezamenlijk op tegen schulden. Er komen nieuwe initiatieven waarbij mensen met schulden actief worden benaderd. Zelf de helpende hand reiken in plaats van wachten tot de schuldenaar zelf hulp zoekt. Juist omdat uit onderzoek blijkt dat veel mensen deze hulp (te) laat zoeken. In het land laten verschillende projecten Vroeg signalering zien dat deze aanpak effectief is. Mensen komen eerder in beeld waardoor de oplossingsrichting vaak minder complex is. Ook is er meer aandacht voor maatwerk en echt kijken naar wat een burger nodig heeft. Niet te veel of te zwaar inzetten maar ook niet te licht. Sommige mensen kunnen zich bijvoorbeeld met een steunstructuur en vorm van budgetondersteuning goed redden. Daardoor ontwikkelen ze geen problematische schulden. Een mooie vorm van preventie die ook echt bijdraagt aan het stimuleren van mensen en het herpakken van een plek in de samenleving.

Acties die worden ingezet rondom het thema preventie en vroeg signalering zijn:

1. **Implementatie methodiek Vroeg erop af**

Vroeg Eropaf is een outreachende en integrale methodiek; het actief benaderen van mensen met betalingsproblemen en het aansluitend aanbieden van hulpverlening op maat. Vroeg Eropaf richt zich vooral op mensen met beginnende betalingsachterstanden. Naast betalingsachterstanden zijn er vaak andere problemen, variërend van koopwoede tot opvoedingsproblematiek, verslaving en/of psychische problematiek tot vereenzaming en (zelf)vervuiling. Vaak komen mensen met deze problemen niet uit eigen beweging naar de hulpverlening of zijn snel weer buiten beeld. Woningcorporaties, energiebedrijven, ziektekostenverzekeraars en BSGW melden een betalingsachterstand via een Centraal Meldpunt (RIS-systeem). Op basis van deze Vroeg Eropaf-melding wordt contact gelegd met betrokkenen. Het doel van is het voorkomen van ernstige sancties naar aanleiding van een betalingsachterstand (woningont ruiming, afsluiting energie of water, openbare verkoop van goederen) en het leggen van een basis voor structurele betalingen in de toekomst. De doelgroep is huishoudens met betalingsachterstand bij woningcorporatie, energiebedrijf, ziektekostenverzekeraar, BSGW

2. **Halfjaarlijks structureel overleg organiseren tussen professionals en lokale initiatieven met als doel uitwisseling, stimuleren samenwerking en verbinden.**

Tijdens gesprekstafels bleek dat niet alle betrokken partijen van elkaars bestaan op de hoogte zijn. Onze inwoners zijn er bij gebaat dat de aanwezige organisaties en initiatieven elkaars aanbod kennen zodat er vervolgens op adequate en integrale wijze kan worden samengewerkt met de juiste organisaties. Pas dan is de ondersteuning naar de individuele inwoner optimaal.

3. **Aanbieden van integrale en stress sensitieve dienstverlening**

Het is noodzakelijk de verschillende maatregelen en voorzieningen beter op elkaar aan te laten sluiten. Het is zaak om de inwoner daadwerkelijk centraal te zetten. Dit betekent dat de dienstverlening wordt ingericht op grond van de integrale benadering. Dit geldt zowel voor de gemeente als voor de (keten)partners. Enerzijds gaat dit om de verbinding tussen beleid en uitvoering. Anderzijds om de

verbinding met flankerende beleids-terreinen. Binnen de opdrachten van AMW, Menswel, Plangroep en het servicecentrum MER-SD zal armoede als centraal thema worden opgenomen.

Werken vanuit de 'bedoeling'.

Willen we daadwerkelijk goed bij de inwoner aansluiten dan gaan wij niet uit van de letter van de wet, maar van het doel ervan. D.w.z.:

We denken mee met de inwoner en bekijken of zijn wens past bin-nen de doelstelling van de wetten van het sociaal domein. Van daaruit werken we aan maatwerk zonder dat er sprake is van willekeur. Stimulansz heeft deze methodiek uitgewerkt onder de noemer "de omgekeerde toets". Consulente worden momenteel getraind op deze methodiek.

Stress-sensitieve dienstverlening

Het leven met (chronische) stress heeft grote gevolgen voor het denken en het gedrag van mensen. Dit vraagt om de juiste aanpak in onze dienstverlening, namelijk: een stress-sensitieve dienstverlening. Dat betekent dat we aandacht hebben voor de stress die met armoede en schulden meekomt. We (h)erkennen dat deze stress invloed heeft op de participatie en zelfredzaamheid van inwoners. In ons beleid en in onze processen, onze dienstverlening en de gespreksvoering van onze schuldhulpverleners zorgen we ervoor dat we niet bijdragen aan stress, deze waar mogelijk verminderen, en mensen in staat stellen weer regie over hun eigen leven te nemen.

De gemeente start in dit kader met een pilot Mobility Mentoring.

Dit betekent dat de gemeente in haar dienstverlening rekening houdt met de impact van (chronische) stress op het gedrag van mensen zodat ze meer eigen regie kunnen voeren. Het uiteindelijke doel is een situatie te bereiken waarin geen sprake meer is van stress, waardoor de inwoner weer in staat is prioriteiten te stellen en problemen op te lossen.

In onze dienstverlening zetten we de inwoner centraal en niet de regels. We gaan uit van mogelijkheden en bieden ondersteuning die de inwoner in zijn kracht brengt. Hierdoor kan hij of zij een duurzaam en stabiel leven opbouwen Dit doen we door de inwoner bewuster en zelfsturend aan de volgende leefgebieden te laten werken:

- stabiliteit van gezinsleden en huisvesting
- welzijn: psychische en fysieke gezondheid
- financieel beheer
- schulden en spaargeld
- werk en carrière
- invloed op inkomsten

Mobility Mentoring neemt stress als vertrekpunt en ondersteunt een huishouden/gezin om een ontwikkeling te maken van een onoverzichtelijke situatie naar een overzichtelijke situatie. De startvraag is: wat heb je nodig om stressvrij te zijn? Daarna worden de stappen beloofd waardoor mensen meer in actie komen, meer geloven in zichzelf en zelfverzekerder worden.

2. Uitbreiden aanbod ondersteuning mensen met een laag inkomen

In het kader van de bestrijding van kinderarmoede is het wenselijk om het bestaande aanbod aan voorzieningen uit te breiden op een aantal fronten

1. **Uitbreiding Kind pakket-regeling**

Binnen de regeling Kind pakket is het aanbod van Stichting Leergeld Westelijke Mijnstreek opgenomen. Het is wenselijk om dit pakket uit te breiden met (tweedehands) fietsen en een laptop. Zowel voor de fietsen als de laptops geldt dat dit verstrekt wordt wanneer er geen andere voorliggende voorziening beschikbaar is.

Tevens wordt het kind pakket uitgebreid met het aanbod van verjaardag vouchers. Kinderkleding dagen bij de Kledingbank en studiebegeleiding.

2. Samenwerking Jeugdfonds Sport & Cultuur Limburg.

Ook zal samenwerking gezocht worden met Jeugdfonds Sport & Cultuur Limburg. Dit zal gebeuren in afstemming met Stichting leergeld Westelijke Mijnstreek om het aanbod voor de kinderen in armoede te optimaliseren. Hierbij is het huidige budget voor Leergeld het uitgangspunt en aan de hand hiervan wordt er herverdeeld.

3. Aanpassing Beslagvrije voet

Begin 2017 is de Wet vereenvoudiging beslagvrij voet door de Eerste en Tweede Kamer aangenomen. Deze wet heeft tot doel te komen tot een effectievere bescherming van de schuldenaar. Omdat de invoering van de Wet op problemen stuit, is de inwerkingtreding hiervan inmiddels uitgesteld tot 2021. Dit is echter niet wenselijk.

Gemeenten hanteren bij verrekening van vorderingen met een lopende bijstandsuitkering een beslagvrije voet van 90%.

Vooruitlopende op de wet gaat de gemeente een beslagvrije voet hanteren van 95% van de bijstandsnorm in plaats van de nu gebruikelijke 90% norm. Zo plukt de schuldenaar nu alvast de vruchten van een betere bescherming van zijn bestaansminimum.

3. Verbetering toegankelijkheid van voorzieningen en regelingen

De gemeente Echt-Susteren heeft een gevarieerd aanbod aan voorzieningen en regelingen voor mensen in armoede. De toegankelijkheid van deze voorzieningen dient op onderdelen verbeterd te worden. Hieronder volgende een aantal acties om dit voor elkaar te krijgen.

1. Aanvulling sociale kaart

De bestaande sociale kaart dient aangevuld te worden met voorzieningen voor mensen in armoede. Deze sociale kaart kan benut worden door de inwoners en door de professionals. Inwoners krijgen adequate ondersteuning wanneer het werkveld op de hoogte is van het totale aanbod.

2. Differentiatie doorvoeren in gemeentelijke communicatie.

Gemeentelijke communicatie dient qua stijl en instrumenten afgestemd te worden op de verschillende doelgroepen (ouderen, zelfstandigen, jongeren etc.) Mensen moeten zich persoonlijk aangesproken voelen wanneer er gecommuniceerd wordt over bepaalde regelingen vanuit het minimabeleid.

3. Vervaardigen Geldkrant i.s.m. Nibud

I.s.m. Nibud wordt er een krant gemaakt t.b.v. alle inwoners. Deze krant is voor hen die grip op geld hebben en dat zo willen houden. Maar ook voor hen die -even- de grip kwijt zijn en in de problemen zitten of dreigen te raken. Iedereen kan uit deze krant veel nuttige informatie halen.

4. Aandacht voor thema herkenning laaggeletterdheid

Binnen de toegang sociaal domein dient aandacht gevraagd te worden voor de herkenning van laaggeletterdheid. Zo kunnen we mensen gericht een aanbod doen om hierbij ondersteuning te bieden en kunnen we voorkomen dat mensen overvraagd worden in gesprekken met professionals.

5. Inzet ervaringsdeskundigen

Mensen zouden binnen de gemeente op informele locaties vrijblijvend hun verhaal moeten kunnen vertellen zonder dat hier meteen allerlei verplichtingen bij komen kijken. Op deze wijze houden ze zelf de regie en kunnen ze ondersteuning krijgen wanneer ze dat zelf wensen.

Het is zaak dat dit georganiseerd gaat worden in samenwerking met de bestaande partners zoals bijv. Menswel en AMW. De inzet van ervaringsdeskundigen daarbij maakt het nog krachtiger. Als een inwoner

met financiële problemen een gesprek heeft met een ervaringsdeskundige is er immers sprake van een gelijkwaardige gesprekspartner. De Financiële Werkplaats in Sittard & Geleen is hier een goed voorbeeld van.

4. Bestrijding Kinderarmoede

Het bestrijden van armoede van kinderen op de korte termijn door de voorzieningen vanuit het Kindpakket en lange termijn door het bieden van perspectief aan de ouders en aan de kinderen. Maatregelen die hieraan bijdragen is het begeleiden van ouders naar werk (alle activiteiten ihkv van Re-integratie) en door in te zetten op vroeg signalering en preventie.

In het kader van de bestrijding Kinderarmoede willen we vooral inzetten op:

1. **Benchmark Armoede en Schulden**

Zoals aangegeven behoeven de cijfers van kinderen in armoede voldoende/meer aandacht van de gemeente en gelieerde welzijnspartners. Het is van belang dat de groep mensen in armoede goed in kaart gebracht wordt. Dit kan door het uitvoeren van een benchmark Armoede en Schulden. Op deze wijze kan er ook jaarlijks gemonitord worden hoe de ontwikkeling is van de groep mensen in armoede in de onze gemeente. Het is van belang dat monitoring plaatsvindt op zowel kwantitatief niveau als op kwalitatief niveau.

2. **Uitbreiding regeling Kind pakket**

Zoals aangegeven zal de uitbreiding van de regeling Kind pakket bijdragen aan de bestrijding van kinderarmoede. Tevens zullen alle voorgaande maatregelen indirect een groot effect hebben op dit speerpunt.

5. **Minimabeleid**

Met het minimabeleid 'De Cirkel Doorbroken' werd beoogd een lokale samenleving te stimuleren waarin elk individu op zowel maatschappelijk als economisch vlak participeert en waarin burgers verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en het leefbaar houden van hun leefomgeving. Meedoen als motto, maar ondersteuning waar nodig.

Er hebben sinds 2013 een aantal relevante veranderingen plaatsgevonden:

De Wet Werk en Bijstand is vervangen door de Participatiewet
Het begrip langdurigheidstoelage is vervangen door de individuele inkomensvoet
De regeling tegemoetkoming sociaal culturele activiteiten is vervangen door regelingen Maatschappelijk Actief Bonus en persoonlijk Participatiebudget Pensioengerechtigden
Wijziging t.a.v. minimagrens 110% wordt 120% (besloten in 2016)
Er zijn nieuwe regelingen gekomen i.v.m. het kindpakket
Er zijn nieuwe voorzieningen bijgekomen zoals een lokaal uitgiftepunt voedselbank
Totstandkoming van de uitvoeringsorganisatie MER

Vanuit het voorliggende minimabeleid worden de volgende regelingen verstrekt;

Bijzondere bijstand

De Wet werk en bijstand/Participatiewet maakt het mogelijk om, naast de algemene bijstand, bijzondere bijstand te verstrekken, inclusief de daarmee samenhangende maatregelen. Op grond van het gelijkheidsbeginsel is de doelgroep niet beperkt tot alleen bijstandsgerechtigden, maar is de hoogte van het inkomen (percentage van het wettelijk minimumloon (WML)) bepalend.

Individuele bijzondere bijstand is bedoeld voor mensen met een laag inkomen, die weinig of geen eigen vermogen hebben en die door bijzondere omstandigheden kosten hebben gemaakt die ze niet kunnen voldoen. De cliënt moet bij individuele bijzondere bijstand altijd kunnen aantonen dat de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt. Het recht en de hoogte van de individuele bijzondere bijstand stemt de gemeente af op de individuele omstandigheden van de cliënt. De regels met betrekking tot de bijzondere bijstand zijn vastgelegd in gemeentelijke beleidsregels.

Categoriale bijzondere bijstand

Categoriale bijzondere bijstand wordt verleend, ongeacht of de kosten daadwerkelijk zijn gemaakt. Behoort de cliënt tot de doelgroep, dan kan worden aangenomen dat de kosten zijn gemaakt. De cliënt hoeft niet aan te tonen dat deze kosten noodzakelijk zijn. De kosten moeten wel verband houden met de betreffende doelgroep. De gemeente verleent categoriale bijzondere bijstand aan: mensen van 65 jaar en ouder, chronisch zieken en gehandicapten, omdat zij als gevolg van hun omstandigheden vaak meerkosten hebben, die niet of slechts gedeeltelijk door andere regelingen worden vergoed. De gemeente verleent categoriale bijstand in de vorm van een collectieve aanvullende ziektekostenverzekering.

Individuele inkomenstoelage

Personen die gedurende langere tijd van een laag inkomen leven, kunnen in aanmerking komen voor individuele inkomenstoelage. De voorwaarden zijn vastgelegd in gemeentelijke verordeningen.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Mensen die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen, kunnen een verzoek indienen tot kwijtschelding. Gemeenten moeten bij het vaststellen van kwijtschelding rekening houden met de leidraad invordering. Dit is de basisregeling voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Hierbij kijkt de gemeente eerst naar het vermogen.

Schuldhulpverlening

Per 1 juli 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening ingegaan. Daarmee kregen gemeenten expliciet de verantwoordelijkheid om schuldhulpverlening uit te voeren.

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening biedt woningcorporaties, zorgverzekeraars, energie- en waterbedrijven een wettelijke basis om gemeenten een seintje te geven wanneer mensen betalingsachterstanden hebben. De wet helpt gemeenten ook om sneller een compleet overzicht van schulden en bezittingen maken

Er is een wetswijziging op komst zodat het voor gemeenten makkelijker wordt om inwoners met schulden sneller te helpen.

In 2020 zal een nieuw beleidsplan schuldhulpverlening worden voorgelegd aan de Raad. Hierbij wordt rekening gehouden met de bepalingen van dit nieuwe wetsvoorstel.

Autonoom beleid

Tegengaan niet gebruik

Om het niet gebruik van de in de gemeente beschikbare voorzieningen, is er foldermateriaal ontwikkeld voor de specifieke regelingen zoals bijv. Het Kind pakket. Deze folders zijn verspreid via scholen en samenwerkingspartners.

Sociaal culturele activiteiten

De tegemoetkoming voor sociaal culturele activiteiten is afgeschaft. De regeling is vervangen door de maatschappelijk actief bonus en de regeling persoonlijk Participatiebudget voor pensioengerechtigden. Deze twee opties worden hieronder toegelicht.

Maatschappelijk actief bonus

Wanneer een uitkeringsgerechtigde voor minimaal 6 uur per week onbetaald maatschappelijk nuttige activiteiten (in enig georganiseerd verband, dus bijvoorbeeld voor een vereniging, stichting of andere organisatie) doet, kan hij in aanmerking komen voor de maatschappelijk actief bonus.

Persoonlijk participatiebudget voor pensioengerechtigden

Voor mensen boven de pensioengerechtigde leeftijd gelden geen re-integratie-verplichtingen. Mensen uit deze doelgroep kunnen in aanmerking komen voor het Persoonlijk participatiebudget pensioengerechtigden. De gedachte achter dit budget is dat personen die (langdurig) een inkomen op het niveau van het sociaal minimum ontvangen, onvoldoende mogelijkheden hebben om te participeren in de maatschappij. Dit geldt ook voor personen waarvan niet verwacht wordt dat zij binnen afzienbare tijd kunnen gaan werken, zoals pensioengerechtigden.

Kindpakket

Nieuw zijn de regelingen in het kader van het Kindpakket. Dit zijn de regelingen waarbij kinderen gebruik kunnen maken van verjaardagsfeest vouchers (waarde €150,00), studiebegeleiding (gemaximeerd aantal plekken) en zij kunnen tevens twee keer per jaar een kledingpakket ontvangen via de speciale kinderkledingdagen bij de kledingbank. Ook hier geldt de inkomensgrens van 120% van de bijstandsnorm. Gemiddeld maken hier momenteel ongeveer 100 kinderen gebruik van. Daarnaast is er een overeenkomst

afgesloten met stichting Leergeld waardoor het mogelijk is voor kinderen om de kosten van sport-cultuur en onderwijs vergoed te krijgen.

Subsidies

Ook het subsidie-instrument kunnen de gemeenten inzetten ter ondersteuning van het minimabeleid. Zo verleent de gemeente subsidie aan de Voedselbank en de Kledingbank

Hoofdstuk 6 Financiën

In de begroting van Echt-Susteren is voor het minimabeleid voor 2020 e.v. jaren jaarlijks het totaalbedrag van € 983.973, - opgenomen. Hiervan is circa € 650.000 bestemd voor bijzondere bijstand.

De gemeente Echt-Susteren ontvangt jaarlijks middelen t.b.v. de armoedebestrijding onder kinderen (de zogenaamde Klijnsmamiddelen). Het gaat jaarlijks om een bedrag van €101.473.

Dit bedrag maakt ook onderdeel uit van het totaalbudget minimabeleid en wordt inmiddels besteedt aan de regelingen die onder het Kindpakket vallen.

Het restant budget wordt ingezet voor verschillende minimaregelingen zoals bijv. Maatschappelijk actief Bonus en Persoonlijk participatiebudget pensioengerechtigden.

De huidige middelen in de begroting zijn taak- en kaderstellend bij de uitvoering van de beleidsnota. Daarnaast is vanuit voorgaande jaren eenmalig een bedrag van €80.000 beschikbaar.

Monitoring van het armoedebeleid zal plaatsvinden via de gebruikelijke P & C Cyclus en via de benchmark Armoede en Schulden.

De beleidsmedewerker Sociaal Domein die zich bezig houdt met de thema's armoedebeleid, minimabeleid en participatiebeleid heeft een coördinerende rol. Hij zal regie nemen t.a.v. de acties die voortvloeien uit dit beleidsplan en hij zal fungeren als verbinder tussen de verschillende samenwerkingspartners.